

SZÉKELY HIRLAP.

Politikai és társadalmi lap s a „Jogász-Egylet“ közlönye.

Szerkesztői szállás:

Szentgyörgy-utca 1092. sz. hová a lap szellemi részét illető cikkek küldendők.

Kiadó-hivatal:

Wttlich József könyvkereskedése, hova az előfizetési pénzek és reclamatiók küldendők.

Hirdetési díj: Egy háromszor hasábozott garmond sor ára 6 kr; bélyegilleték minden hirdetés után külön 30 kr.

Hirdetéseket elfogad: helyben a kiadó-hivatal; Pesten: Lang Leopold, (Erzsébet tér, 9. sz.) Bécsben Haasenstain és Vogler (Neu-Mark 14. sz.)

Megjelenik e lap

minden szerdán és szombaton egy egész íven.

ELŐFIZETÉSI AR:

Félévre 3 frt.

Negyedévre 1 „ 50 kr.

Előfizetési felhívás

a

„Székely Hirlap“

V. évfolyamára.

Előfizetési díj: Egész évre 6 frt. Fél évre 3 forint. Evnegyed-re 1 frt 50 kr. o. é.

Az előfizetési díj legcélszerűbben postai utalvánnyal a „Székely Hirlap“ kiadó hivatalának Maros-Vásárhelyre küldendő.

Maros-Vásárhely, márcz. 27.

Aláírjuk Beccaria azon jellemző nyilatkozatát, hogy: „Bármely állam műveltségi fokozatának legbiztosab mérője: büntetőtörvénykönyve. De azért előttünk függő kérdés az mégis: hogy melyik üdvösebb az állampolgároknak nézve; a szelid büntető törvények? vagy egy a javításra sok szerencsével szerkesztett humanus fogda- és fogdai rendszer?

Mi részünkről jóval több előnyt adunk az utóbbinak, sőt azt mondjuk, hogy a mi jelenleg fennálló büntetőneinknél megtörnék a legnemesebb érzéssel a leghumanusabb célzattal meghozott büntetőtörvénykönyv is. Tudjuk mi azt, nagyon jól tudjuk, hogy szelid büntetőtörvény és humanus büntetőrendszer együtt lennének az államnak legbecsesebb, legboldogítóbb kincsei, s hogy a legszabadabb legmiveltebb népek legbuzgóbb törekvései napjainkban e kincsek beszerzésükre irányozvák és pedig bármily áldozat teljes készség-geli meghozatalával. De nállunk, hol mindkettő merőben hiányzik, az e részbeni irányadó, határozó köröknél a figyelem főleg a büntető módosítására, javítására fordítandó.

Gambetta nagyon jól ismerte hazáját s annak népét, midőn ezelőtt másfél évvel az egész világ előtt határozottan kimondá, hogy Frankhonnak legnagyobb ellensége a tudatlanság. Ez természetesen nem tett egyebet, mint hogy ott az általános népnevelés még merőben hanyagolva van, mely szomorú állapot káros és veszélyes következése kiszámíthatatlan. S hogyha elismerők és igazságosak akarunk lenni, meg kell győződünk, hogy az ily állapot közeli gyökeres ismerésén alapszik lapunk legközelebbi száma, első oldala harmadik hasábján olvasható ezen leverő bevallás: „Egy költségvetés létezik, mely iszonyu rendszerességgel nő évről-évre: a foglyok, fegyenczek, gályarabok és vesztőhelyek költségvetése.

Mind ennyi szerencsétlenség egyedüli kútforrása a nevelés hiánya; a legjobb törvény sem pótolja ezt; miként ezelőtt szinte két ezer évvel meg volt írva: „Leges sine moribus vanae nil proficiunt.

S már egy ily szomorú helyzetben a büntények felette nagy számban merülnek, s az eze-

ket elkövetők mennyisége évről-évre „iszonyu rendszerességgel“ növekszik, ekkor a felszapordott szerencsétlenek szomorú sorsuk könnyítésére csak egyetlen mód maradhat fenn: egy — legalább — türhető büntön és büntönkezelés, melynek aztán két üdvös következése lehet: az elesett ember sorsát hordozhatóvá tenni; s egy szelid, valóságos bánásmód által az embert ismét jó utra vezérelni, s így őt az ég számára megszerezni.

Már az a szerencse, hogy egy — saját bírói széke — lelkiismerete által is elítélt ember, egészséges, csinos helyiségbe léphet akkor, midőn mint bűnös, a büntön küszöbét átlépi, félig kivetkezeti a nevelés által nem ellenőrzött rosz vérmérséklet befolyása alatt elszilajult embert vad-ságából. S ha egy humanus büntöni eljárás folytonosan az emberi természet nemesebb tásztjain játszik, mi legalább nemcsak lehetségesnek, hanem bizonyosnak hisszük, hogy ily módon az elesett embert fel lehet emelni; a ki ha egyszer felkelt, erősebb leend annál, mint a ki soha el nem esett.

Mig ellenben egy bármily humanus büntető törvények alapján elítélt bűnös, mostani szervezetlen, ronda tömlőcseinkbe becsukva, ott a concentrált romlottság felsőbb tanodájában, a külső világi életben elkezdett immoralis tanfolyamat az erkölcsi megsemmisülés „netovább“-jáig tökéletesítheti.

Szerintünk lát addig is, mig mivelődésünk fokozatának megfelelő büntető törvények hozatának, felette sürgős és halaszthatatlan teendő lenne büntetőneink kijavításához fogni, s azokat szerencsétlen embertársaink érdekében, most egyelőre legalább türhetőkké tenni.

Szólunk későbbben az általunk e tekintetben célszerűeknek vélt módokatokról.

Csak hogy aztán ne lennénk pusztában kiáltó szó.

Dobolyi Sándor.

Büntény és büntetés.

— Természettani, társadalmi szempontból vizsgálva. —

Eritmann Quatele és Häckel után Lukátsffy Aurél kir. alügyésztől.

Második közlemény.

(Folytatás.)

Nekünk, miután az eddigi nézetektől távol tartjuk magunkat, az első közleményünkben talán elég érthetőleg felfejtett elvekhez kell, hogy tartsuk magunkat, ha a büntényekkel s ennek okaival akarunk foglalkozni. Mielőtt ezeket előadnók, szükségesnek látjuk elmondani, hogy társadalmi osztályunk különböző rétegei közül mindenik a maga saját műveltségi fokáról miként vélekedik a bűnösségről.

A legelső rétege az emberi nemnek azt tartja, hogy miután Ádám — mythologia szerint az emberiség atya, a tudomány előtt az ő ember téves fogalom, a — mely személyesítve van — a paradicsomban bünt követvén el, ez által a bűnösség mindenkiben beoltott természetileg; tehát mindnyájan „első elrendeltetésünkkel“ fogva bűnösöknek kell lennünk, már akkor mikor napvilágra jövünk. E szerint tehát így is látszólag, mint az esetleges-

ség, mint pedig a szabadakarat haszontalanságnak minősítetik, sőt sokak előtt kedvesnek mutatkozik, hogy bármilyen erővel tartóztassa valaki magát vissza a bűntől, azért mégis bűnös, mert bűnben született. Ezen időtlen hittan, — ezt mindenki tudja — ma is hívókra talál — terjesztik a nap keleti vallási dogmák, de fájdalom maga a keresztényvallás is nagy mértékben ápolja. Ennek a tannak az a szomorító hatása van, hogy a praedestinationál összhangzatba hozza az akaratot, sőt ez utolsót az első meg is öli az emberben. Hogy ezen fogalom a bűnről azonban már csak a műveletlen csztálynál található, míg a gondolkodó embert bosszankodásra indítja: magában értetődik.

A természettan kifejlődése folytán mindinkább meglett törve az ut azon nézet elfogadására, hogy az ember a fentálló társadalomnak meghatározott törvényei közt hajtja végre tetteit, melyek sem az akarat szabad kifolyásai, sem pedig előre be nem láthatók, hanem saját „Én“ jének logikai következteteli, énjének lényege pedig képződik öröklés vagy azon számtalan külsőhatások által, melyek születése óta körül fogták; s a miket egy vagy más úton magáévá tett.

Ha tehát a büntény elkövetésére az embert sem az esetlegesség nem vezeti, a szabad akarat pedig hiányzik, és a praedestinationál való hittant elveti, tulajdonképen mi hát a bűnös cselekvény és mik annak szülő okai?

Quatele a sok évi vizsgálatra támaszkodva határozottan kimondja, hogy a büntényt maga a társadalom idézi elő, s a bűnös csakis eszköz, mely által az véghez vitetik. Ebből azt lehetne következtetni, miszerint a szerencsétlen, ki fejét a vesztőhelyre viszi, vagy egész életet a büntön négy fala közt végzi be, a társadalom egy engesztelő áldozata s bűnös cselekvénye egy érett gyümölcse azon viszonyoknak, melyek közé születésétől kezdve helyezve volt. Quatele vádolja a társadalmat, hogy az idézi elő a büntényt, de arról nem szól, hogy melyek azok az eszközök, mik által a szerencsétlenek számát apasztani lehetne, mert hogy kell ilyeneknek lenni, kétségtelen. Csak hogy ő azon nézetben van, miszerint az ember erkölcsi tulajdonsága állandó az az tökéletesítésre nem alkalmas.

Ezen véleményt természetesen el nem fogadhatjuk, sőt azt épen helytelennek tartjuk.

(Folyt. köv.)

Nyílt levél a szerkesztőhöz.

Szerkesztő ur lapjának, ide 22. számában a codificationról elmélkedvén, az igazságügyminister jelzett azon szándékát, — melyszerint a szervező codificationalis osztályba bírákat is szándékoznak behívni — nem helyesli.

Ellenzését főleg arra alapítja, hogy a bírák már helyzetükből kifolyólag codificatoria nem képesek, miután valószínűleg arra fognának törekedni, hogy a bírói önkényt és befolyást megőrkítsék; és egy mostoha korszak egyoldalú növédekéi lévén — idegen jogintézményeket honosítanak meg.

Szerkesztő ur engedelmeivel ezen felvetett kérdéshez — tisztességes eszmecseré érdekében — bátor leszek egy pár észrevételt tenni.

Bármennyire meghajlok a történelmi jog cultusa előtt, még sem merem a receptio eszméjét feltétlenül elvetni, mert az emberiség haladása még a törvényhozás körül is a kultur nemzetek között egy bizonyos solidaritást, és lehető egyformaságot követel. A codificatio terén felépített hagyományokba bevonulhat ugyan a nemzeti genius, de maga a nemzet nem fogna haladni. Verbózi korában nem ösmerték a váltótörvényt, esküdtseket, nem a vám, bank, vasuti és kereskedelmi szerződéseket, és azoknak a magánjogba beható következményeit, még is a nemzet azokat, mint a fejlődés követelményeit meghonosította. A magán és büntetőjog már ma olyamű elutasíthatatlan reformokat követel, melyeknek gyökereit nem a corpus jurisban, hanem a külső hatások alatt alakult állami és társadalmi életünkben kell keresnünk.

Meg lehet, hogy a jelenlegi bírák tulnyomó része rokonszenvet érez az újabb és talán idegen jogintézmények iránt, és ez természetes is, mennyiben igaz mos-

toha, de tapasztalatokban gazdag korszakban nevedtek fel. Ez ellenvetés egyébiránt az ügyvédi kar túlnyomó részére nézve is áll. Mindazonáltal tekintve, hogy soha nagy és merész reformok meghaladott koru férfiak által létre nem hozattak, én abban nem aggodalmat, hanem vigasztalást találok. A francia és angol classicus drámák, melyek a társadalmi élet átalakulására döntő befolyással voltak, kivétel nélkül férfikorban irattak.

A 26 éves Newton felfedezte a világos szabályozó „esés törvényét”, — míg öregségében bőjti praedicationálkal foglalkozott.

A mivel nemzetek igazságszolgáltatása jelenleg oly szövevényes szerkezetben gyakoroltatik, hol a bírák és ügyvédek segédlete mellett az anyagi igazság a külső formában, a jog a törvényben rendszerint megfordítottatik. Ennek indoka a római és german hagyományokon kívül, főleg a codificatio eddigi helytelen irányában és a törvényalkotás biányos szerkezetében rejlik. Ha a jogtudósok akármelyik osztálya a törvények hozatalánál túlsúlyra vergődik, a káros eredmény el nem maradhat. Intő példának szolgálhat e tekintetben nekünk a Horváth Boldisár által inaugurált irány, hol ügyvédek készítették törvényt ügyvédek számára.

Az élet különböző szükségletei, a fejlődés sokoldalúsága a törvények alkotásánál gazdag tapasztalatokat és sokoldalú ösmereteket feltételez. Ebből kifolyólag az igazságszolgáltatás egyik lényeges factora, a bírói kar, — mely gyakorlati ösmereteiben, és kifejlődött jogérzetben gazdag, a codificatiótól okszerűen el nem zárható. Jelenen nálunk nem, mert prokator nemzet vagyunk, és a bírói kar fel, ugymint lefelé törvény által biztosított független helyzetnek örvend. Tehát a bírói önkény és befolyás iránti aggodalom nincsen elegendőleg indokolva, ha egyúttal a nyilvánosság és szabadsajtó által fokozott felelősséget is tekintetbe vesszük. E független állásából a bírónak pedig lélektanilag következik, hogy a jogtudós osztályok közül csakis a bírói kar van leginkább arra utalva, hogy az igazságszolgáltatás egyszerűsítésére ösztönöz köremüködjék. Természetesen azért, hogy helyzetét kényelmesebbé tegye. E felfogásnál azonban nem az indok, hanem az eredmény döntő.

Az elméleti tudósok szörszálhasogatásai által részletezett, és a formások megölő végtelenségbe burkolt igazságszolgáltatást — az újabb reformok, főleg gyakorlati irányban hivatják — egyszerűsített, rövid és olcsó rendszerrel helyettesíteni. Ez üdvös törekvéstől a gyakorlati bírák kár nélkül el nem rekeszthetők.

Az esküdtszék, békebíró, szóbeliség, közvetlenség és nyilvánosság, mind megannyi, de a helyi viszonyok által feltételezett üdvös reformok az igazságszolgáltatás egyszerűsítésére, rövidítésére és olcsóvátételére. Ha valahol a jelzett reformok teljes összhangban meg fognak oldatni, meg vagyok arról győződve, hogy első sorban az ügyvédi kar válik feleslegessé. Mert hiába! önámítás nélkül be kell vallanunk, hogy az ügyvédi állás további praecarius fejlődésének az igazságszolgáltatás tökéletesítése a jelzett reformokban gátat fog vetni. Ez egygyel több ok, hogy az ügyvédi egyetek ellensúlyozására a bírói kar befolyása a codificationál ne mellőztessék.

És tehát ellentétben szerkesztő urral, üdvözlöm igazságügyminiszterünk azon törekvését, hogy a küszö-

bön álló codificationál a gyakorlati bírák jelesebb tagjainak munkarejét nélkülözni nem akarja.

Török Albert.

Pár szó az egyetemleges jelzálogokról.

A telekkönyvi rendszer tökélyéhez mulhatlanul meg kíváncsatik a többek között a különösség elvének következetes keresztülvitele. A különösség vonatkozik egyrészt magára az ingatlanra, másrészt ezen ingatlanra vonatkozó (dologi) jogoknak kitüntetésére. Ez utóbbi szempontból a különösség abban áll, hogy az egyes dologi és ennek hatályával felruházott s telekkönyvi bejegyzés tárgyát képezhető jogok és viszonyok csak egyes telekkönyvi jóságtestekre vonatkozzanak és pedig úgy jegyeztessenek be, hogy az ezekre vonatkozó jogok és jogérdekű viszonyok külön, határozottan és első tekintetre felismerhető leg kitörjenek. — Kitünőleg kíváncsat ezen különösség azon jogokra nézve, melyek a teherlaponi bejegyzés tárgyát képezik, kíváncsat a közforgalom és realitel érdekében, mi épen a telekkönyvek közvetlen legközelebbi célja.

Telekkönyvi rendtartásunk a különösség elvét valószínűleg igyekszik. Kési baladást képez ez előbbi betáblázási rendszerünk ellenében, mely nemcsak a hallgatolagos zálogjogok nagy seregének tárt kaput nyitott, hanem az egyetemleges betáblázások által eszközölte azt, hogy a földbirtokosnak gyakran csekély adósságért nagy terjedelmű fekvőit kelle elveszitenie.

De jelen telekkönyvi rendtartásunk ezen viszi következetesen keresztül e helyes elvét. A szabályt elrontja a kivétellel. Megengedi az egyetemleges jelzálogok alapítását az adós beleegyezésével s a végrehajtási végzés bekebelezése által, — mit a végrehajtást elrendelő bíróság, a prts. szellemében, csak azon esetben engedhet meg több zálogtárgyra nézve egyetemleges, ha a kijelölt telekkönyvi jóságtestek egyenkint a követelés fedezésére elégtelenek.

Az egyetemleges jelzálog folytán a hitelező feljósogittatik, hogy követelését az egyetemleges leköttött jóságtestek bármelyikéből, saját tetszése szerint kielégíthesse. Ha egyik zálogtárgy nem elegendő a másikhoz nyulhat, s a többihez teljes kielégítettéséig, mert zálogjoga csak teljes kielégítettésével enyészik el a végrehajtás által nem érintett zálogtárgyak felett.

A jelzálogi egyetemlegességnak két fajtát szokták megkülönböztetni a tárgyat, midőn egy adósnak több telekkönyvi jóságteste; és az alanyit, midőn több adósnak egy vagy több jóságteste terhelhetik meg egy és ugyanazon követelés egyetemleges bekebelezése vagy előjegyzése által.

Az ekép alakított egyetemleges jelzálogoknál, min-

den egyes fekvőség tekintetében a megállapított zálogjog hatálya és terjedelmére nézve, semmi változást nem idéző elő azon körülmény, hogy az egyetemleges terhelte jóságtestek egyikének fő- s a többieknek mellékjelzálog név adatik. Ez csak a kezelés könnyebbitésére, s az egész egyszerűbb áttekinthetése kedvéért történik.

Az egyetemleges jelzálog ép úgy terheli a jóságtestet dacára, hogy mellette még több, a követelés biztosítására szolgáló jelzálog létezik, mint a többi netalán különös jelzálogok. És épen ez az, mi a tulajdonosra nézve legterheesebb, mi hitelét legnagyobb mérvben kockáztatja, sőt sok esetben tönkreteszi, mert ki fog örömet hitelezni egy oly fekvőségre, melynél ennek biztosítékul szolgálhatása az egyetemleges bekebelezett hitelezőnek, ki amugy is a többi jelzálogokkal legtöbb esetben kellőleg biztosítva van, kénye kedvétől függ.

Nem czélom különben az egyetemlegességgel ellen szeszasan beszélni, csak egy pár jogi esetet akarok fejtegetni a mi a jelzálogi egyetemlegességgel folytán előállhat.

Ha a tulajdonos az egyetemleges terhelte ingatlanok egyikét eladja, ezen eladás által az egyetemleges biztosított hitelező jogaiban változás, sérelem nem származhatik, s ő követelheti kielégítettését tetszése szerint épen az eladott jóságtestből. Ez kétségtelen, s ha a vevő a vételnél az egyetemleges biztosított adósságot magára vállalja, ekkor rajta sérelem nem is történik.

Mi történik azonban, ha a vevő az adósságot magára nem vállalta?

Erre nézve Halmosy „A telekkönyvi rendszer elveiről” című munkájában úgy fogja fel a dolgot, hogy ez esetben a fizető vevőt, ki a ptk. 1423. §-a alapján a hitelező jogaiba lép, annak minden biztosítékai illetik. Tehát az egyetemleges adós ellen, nemcsak a szavatosságnál fogva követelhet kártérítést, hanem ha ez a többi jelzálogokat még bírja, ezektől követelheti kielégítettését. E en nézetet osztja Herczegh is, Telekkönyvi rendtartásában.

Ha pedig az adós egymásután az egyetemleges jelzálogokat többeknek elidegeníti, ekkor Halmosy szerint az első vevő a későbbi vevők ellen nem követelheti kielégítettését. Herczegh szerint pedig az első vevő a későbbiek ellen igen, és pedig az eladott egyetemleges jelzálogokból, — azon okból, mert a vevő szavatossági joga már adás-vevés alkalmával azonnal keletkezik, tehát az eladó és ennek utóbbi jogutódjai ellen egyidejűleg nyert jogot az egyetemleges leköttött jelzálogokból kielégítettésre; de a későbbi vevő nem bír az előbbiek ellenében e joggal.

Nézetem szerint e megfjtések nem helyesek, nem kellőleg indokolhatók.

Nevezetesen, mi a főeszmét illeti, sem a fizető jogából, sem a szavatosság természetéből ezen eredményre jutni nem lehet.

Nem lehet a fizető jogából, mert e jogok, mint ezt a ptk. 1423. §-a előadja, illetik azon fizetőt, ki teljes-

TÁRCZA.

Aranka áldozata.

Az „Indépendance Belge” után.

Dobolyi Sándor.

(Folytatás.)

Boivin bánat nélkül vált el Marikától, valamint első látása sem keltett fel nálla semmi lelkesedést. Edgár felöltözött egésszen, a leánynak „viszonzlátásig”-ot mondott, nézte miként távozott, művészi szempontból bámulva őt a szép alakot, melyet a lemenő nap — aranyhajszálait csókolvá — fénnel árasztott, a menésében bátrát, ép erős tagjaira büszkét; a ki minden lépten, egy nemével a taktsnak nyomta meztelen lábait a fvényben, mely apró fehér pelyhekben szállingolt fel előtte, mint a föld tömjéne a mező Vénusa előtt.

— Elvégre is, mondá Edgár berekesztésül, ez egy magasztos teremtmény! Ez egy Rubens ecsete alá termett nő; hanem ennek még is egy sajátságos lénynek kell lenni!

És kissé pirulva Eliz kisasszony előtt a Marikávali társalkodásért, a kastélyba érkezett a nélkül, hogy Aranka kisasszonyra rá is gondolt volna.

VII. Fejezett.

A festő csak azért ment a kastélyba, hogy jelenlehesen azon esetre, ha az ő sétáját magyarázatni akarnák. De nem vette észre, hogy valaki vele foglalkozni szándékoznék.

Valtère kisasszony szobájában zárkozva maradt. A

báró kipihenve magát, szokott sétáját megtette, és miután saját párkja szépségével már tele volt, inkább szerette a faluban járni, a helység vénei házuk előtt meg-megállni, s leülni a kapu előtti kő-, fa- vagy gyeppadra a fiatal gyertyánfa alatt.

Eliz kisasszony helyén volt. Edgár csak egy öreg cseléddel találkozott, s azáltal tudatta, hogy ő most már dolgaival rendben van, ugymint, hogy holnap a reggeli órán munkához fog.

Boivin a helység vendéglőjében megtartott egy szobát a maga számára; vagyis helyesebben mondva: a helység egyetlen vendéglőjében kibérelte azon egyetlen szobát, melyet az, az utazónak szolgálhatott.

A kastély és Boivin közt egy Troyesi építész segítségével létrejött szerződésben, az Edgár határozott kívánságára meg lett állítva, hogy ő nem fog Valtère urnál lenni szállásban. A művész sehogy se akart a cselédekkel egy szobában aludni, maga ez a visszatartás, mely a párizsinak maga iránti szeretetének kényesztetésére szolgált nem akadályozta őt azon udvariasságban, hogy a reggelit elfogadja.

Mindamellet, hogy a nagy séta s többszöri felindulás Edgár étvágyát elősegítették hatalmasan, de ő azért csak reggelfelé kezdett az ételről gondolkodni, s az ebédet várva elment a helységgel ismerkedni; s ezen kirándulása alkalmával biztos tudomást szerzett magának arról, hogy a kávéházban jó sör is található, hogy a fűszeres dohányt is árul, hogy a postán Párisból két hírlap érkezett, a mely mindkettő az akkor ugynevezett ellenzékhez tartozott.

Felkeresse-e a Thomassin mama házát is? Az lehetséges; de mivel ő tudakozódni nem mert, ez neki hosz-

szas kborlást okozott, elvégre is megállt, meggyőződve, hogy a szép Marika se a főutszában, se ahoz közel eső sikátorokban nem lakhatik. Neki úgy tetszett, hogy egy oly kitűnő jól kitelt egyéniség kifelé húzódtott, s ott a falakon kívül, s a bodzafa téreken ragyog valahol.

Mikor Edgár a nagy szent Miklós vendéglőbe megtért, Edgár látta, hogy az ő terítéke a cserefa asztal egyik végén volt rendezve. Egy viasztekeres, mely a gyertyát pótolta, a végre eléggé világított, hogy Boivin megütődéssel észrevehesse, úgy két üveg, két tányér, két kalán, két kés és villa vannak feltéve, egy bizalmas öszszefüvetel jelentőségével.

— Minő fényűzés! azt akarja-e ez tenni, hogy én valakit meghívtam?

— Nem uram, felel a vastag fogadósné oly szeretetreméltó nevetéssel, mely őt állától lábaszáraig megrázta. Nem uram, hanem ez azért történt így, mert egy utazónk érkezett s mi azt hittük, hogy önnek jól fog esni társaságban ehetni.

— Egy utas! S nem is utas! Ön csalódott... s ha asszonyom azt akarja, hogy mi együtt jól jöjjünk ki ittlétem alatt, akkor más alkalommal kérdezzon meg engemet, mielőtt oly barátokkai boldogitan akar engem, ki ket én nem ismerem.

(Folyt. köv.)

Dante és a divina comoedia.

Folyt és vége,

De fog jönni egy fejedelem, jósolja Dante, ki a lázadó gvelfséget legyőzi s Itália nyomorának végét vet. Az első ének allegóriájában egy vadászkutya lép fel

sen függetlenül minden kötelezetéstől az adós helyett ennek adósságát fizeti ki, tehát illetik egy telekkönyvileg bekelezett adóssággal szemben egy oly harmadikat, ki azt a nélkül, hogy ezáltal közvetlenül érdekelve lenne kifizeti; ez esetben a jelzálog átruházását követelheti a hitelezőtől, ki a fizetést tőle elfogadja, vagy elfogadni köteleztetik. — Ezt teheti a kezes is, kinek ingatlanára a követelés szintén bekelezve van, — a kezesi jogoknál fogva.

De azon esetben, midőn egy ily egyetemlegesen terhelt jelzálog elidegenítéséről van szó, nem lehet a fizető vevőt olyannak tekinteni, ki pusztán másnak adósságát törlesztette, ki ne lenne közvetlenül érdekelve, sőt fizetésre kötelezve.

Jelen állítás igazolását találja a dologi, — mint abszolút — jog természetében s a telekkönyvi intézmény, mint ezen jogok biztosítására célzó institúció lényegében.

(Folyt. köv.)

A férfi fegyenczekre vonatkozó szabályrendeletek.

(Rész. Ensel Sándor Szászországi utinaplójából.)

A Waldheimi fenyítő házban letartóztatott minden fogoly — következő rendszabályokat tartozik szorosan követni.

A fegyencz tartozik a fenyítő intézett hivatalnokainak és a felügyeleti parancsnokság fő és altisztjeinek nem különben az öröknek azonnal vonakodás nélkül pontosan engedelmeskedni tettei, szavai, arcmozdulataiban mindenkor rendes és illedelmes magaviseletet tanusítani. Különösen egész fenyítési idejét arra felhasználni, hogy magát istenfélő engedelmes és jóerkölcsű élethez szoktassa.

Az egyházi és egyéb áhitatoskodások vallási tanítások és előterjesztések alkalmával a fegyencz kellő figyelemmel tartozik jelenlenni; az istentiszteletet bármiféle fészkelődés vagy eltávozás által háborgatni nem szabad. Különösen az egyházba lépte után tartozik a fegyencz mindjárt az áldásvételével helyére csendesen leülni; lelkész buzdítás igénybevétele esetében a fegyencz előlegesen tartozik magát bejelenteni.

A ki az urvacsorájával élni szándékozik, — köteles magát e célra feljegyeztetni az azt megelőző vasárnapon a midőn t. i. az e részbeni kihirdetés a szószéken megtörténik.

A fegyenczek részéről a legszorosabb igazságszeretet követeltetik.

Minden valótlanúság különösen a hamis feladás avagy rágalmozás mely ártani való szándékból keletkezett szigorú büntetéssel jár.

Nőszemélyek irányában a legnagyobb tartózkodás követeltetik, a fegyencztől sértő viselet vagy a figyelem és szemérem megsértése, ha különben nem képez oly kihágást, mely bünyfenítést vonna maga után, szigorú fegyelmi büntetéssel fenytetik.

A legkisebb lopás, orzás vagy sikkasztás kemény büntetéssel fenytetik, mely súlyos azon esetben ha az elorzott avagy elsikkasztott tárgy a fegyencznek gondviselés avagy feldolgozás végett adatott által.

A fegyencz bebörtönöztetése időjének tartama alatt megfosztatik önállóságától, pénz kés, más eszköz avagy írószereknek és bármiféle tárgyaknak birtoklása tilos, kivén, ha hogy világosan erre engedély adatik, mely az e célra vezetett könyvekben beiktatva van. Nem szabad a fegyencznek továbbá titkon élelmi szereket és az igazgató vagy annak helyettese előleges tudomása nélkül bárkitől is leveleket elfogadni vagy küldeni; a fegyencznek csak előjárójával és a mennyiben az megengedtetik, fegyencztársával szabad beszédbe ereszkednie.

(Vége köv.)

Helyi dolgok.

— **Kedves köteleességemnek** tartom Bodrogi Ilka kisasszony és t. Kerekes Sámuel urnak a keblői nőegylet szegényei felségellésére folyó hó 19-én rendezett hangversenyen művészi közreműködésükért ezennel a nőegylet nevében hálás köszönetemet nyilvánítani. 1873. márc. 20. Gr. Toldalagi Eszter, n. e. elnök.

A kissé megkésett közlésért, — melyet közlendőink halmaza okozott — engedelmet kérünk. Szerk.

— **Felhívjuk** a t. közönség becses figyelmét az Apolló teremben jeles műparosaink által csinosan rendezett kiállításra. A figyelmes megtekintés eredménye jelenben: bannsó megelégedés, jövőre jogosított alapos remény felkelte leend.

— **Kerekes Samu** barátunknak a vértanúk sirjánál mondott jeles beszéde a városháznál megszerezhető. Ára 20 kr és nem 12 kr, miként régebbi közleményünkben hibásan irtuk volt.

— **Április 1-én** a „Székely történet pályadíj” járára hangverseny lesz. Falragaszok bővebben értesítenek.

Érdekes tudósítás.

Pest, március 22. Deák Ferencz döntő befolyása oly fényesen nem tüntette ki magát, mint a mai ülésben. Napirenden a Ferencz csatornára vonatkozó törvényjavaslat állt, mely által az államnak a csatornaépítésre vállalkozás által szükségké vált kiadása két millió frttal emeltetni ajánlatott, míg Tisza, Gheczy s még Zsedényi is a törvényjavaslat elfogadása ellen szóltak, a ház minden oldaláról hangzott számokra a „helyes”-lés. A javaslat mellett beszélőket még halgatni se akarva, csoportonként hagyták oda a termet a képviselők s a Corridorban sétáltak, elhatározva a javaslat megbuktatását.

A pénzügyminister már másodszor beszélt, láthatólag a bizonyos bukás érzete befolyása alatt. Ekkor fel áll Deák, mint utolsó beszélő röviden szól, hangsúlyozza az ország hitelére való tekintetet, mely kikerülhetlenül egy újabb csapást szenvedne, ha az első magyar csatornapapírok árfolyamra nem vergődhetnének, s ha az építészeti vállalkozók tönkre jutnának. Az eddigi vasutépítési vállalkozók károsodásuk bizonyosan sokat tesz az ország hitelének, esőkkentésére. Ő a javaslat mellett szavaz, s ajánla az a háznak. Miután ezen ajánlat nyomán rögtön a javaslat 113 szavazattal 94 ellen el

zett fogadva, Kerkápolyi a legélénkebb kifejezéssel hálalta azt az ő szabadítójának.

Pest, március 22. A primás beszéde ellen kelt általános bosszankodás ez uttal visszavonulásra bírta a papságot. Az ultramontán „Magyar Állam”-ban éppen most jelent meg a Simor beszédének egy közlése, melyben az államellenes kitörések gondosan ki vannak csinosítva.

Berlin, március 22. A császár, születésnapja alkalmából ma délelőtt fogadta a császári család, a jelen volt német fejedelmek s más hercegi személyek, miniszterek, tábornokok, udvari főméltóságok, elnökségek, bíróalmi- és országgyűlések s a testőrezredek parancsnokai szerencsekívánataikat. A város ünnepélyesen van ékítve lobogókkal. Temérdek nép hullámszik a császári lak előtt, élénken üdvözlölve a császárt valahányszor csak mutatta magát. Estve fényes világítás leend.

Törvénykezés.

A m.-vásárhelyi m. kir. ítélő tábla nyilv. ülésében az 1873. év márcz. hó 31-én és következő napjain következő ügydarabok fognak előadatni.

I. Tanács polgári ügyekben.

Ferencz Károly k. t. r. bíró által.

Farkas Rózália Faskas Rebeka e. Gecse Sándorné Gecse Dénesné e. egység érvényt. nyilvánítása i. Baláru Ferencz István Baláru Andrásné s t. e. zálogkivált. i. Vasillie Verdie Brumboiu Vaszi e. szerződ. teljes. i. Rác György ügyvéd, Borsos Soma ügyv. e. 112 frt 29 kr munkadíj i., Fuhrmann Pál és t. Magyaros községe e. 800 frt kármegt. i., Vinczán Toma Vinczán Petru e. haszonbérlettől elmozd. i.

Csergedi János k. t. r. bíró által.

Érsek László és t. Érsek Pál e. 32 frt 60 kr i., Vanescu George Partler Kár. e. 6 hordó visszaad. i., Tatár Niculai Sperchez Joan Safta birtokháb. i. Tatár Staniu Gontia Petru e. 21 db. juh i., Ursz Nica Brosea Bukur e. 49 frt i., Danu Joan Cosztandin Joan e. birtokh. i., Mendelsohn Jakob Efraim József e. 242 frt 67 kr i., Szuss Juon Russ Sofia e. 15 frt i., kir. kincstár Buda Demeter e. sommás visszahely. i. Tamasiu Anna Euman Francziska birtokh. i., Vlad János Szodán István e. birtokh. i. Illoz István Salló András e. birth. i.

Elekes Pál k. t. r. bíró által.

Gróf Haller Jenő b. Szentkereszti Károliana e. 1000 frt i., Szeszarmán Juon Mora Pista hagyatéka e. Almádi Samuelné Goll s t. e. urb. kárpótl. kiutalása i., Káján József és t. Pál Mózes és t. e. okmány közlése i. Kolozsvári hely. hitű egyháznak Péter Lázár és Kador Erzsébet hagyatéka és Székely János e. 120 frt követelés átkebl. i. Kovács János özv. Kendeffy Farkasné e. birtokkiigazítás i., kir. kincstár Jakobi Gottlieb e. 356 frt 92⁵/₁₀ kr i., kir. kincstár Szabó Károly és t. e. zálogváltási jog feljegyzése i.

(Vége köv.)

(Veltró), mely egy farkast üldöz.... „ki gyógyirt fog hozni a szegény Itáliának, melyért a régi hősök meghaltak. Ki városról városra fogja hajtani a farkast, míg nem azt a pokolra küldi, honnan azt az irigység először elszabadítá.” Sok vonás van Dantenál, melyekből azt lelelszabadítá. Sok vonás van Dantenál, melyekből azt lelelszabadítá. Sok vonás van Dantenál, melyekből azt lelelszabadítá. Sok vonás van Dantenál, melyekből azt lelelszabadítá.

Tehát egy remény van itt kifejezve, hogy jönni fog egy fejedelem, ki nemesség és nagylelkűséggel Itáliának egységet és békét hoz. Ki „nem az országokra és nem az aranyra fog vágyani, hanem a bölcsesség, a szeretet és az erényre” — mondja Dante.

A császárságra vonatkozó gondolat két századdal később vissza tér a florenzi államtitkárnál is. És e ponton van némi találkozás Dante és Machiavelli között.

Hogy mily haraggal volt Dante a kard és pásztorbot egyesítése iránt, mutatják szavai, hol Constantin ajándékozásait fájlatja, mert az megvesztegeté a pápaságot. „Tudd meg,” — így szól a purgatoriumban IV. Adrian, — „tudd meg én Péter utódja valék egykoron. De csak alig egy hónappal tovább próbáltam, mi nehéz a magas köpeny annak, a ki azt a mocsoktól őrizi; oly nehéz, hogy tollu ahöz képest minden más teher.” De legkivált VIII. Bonifaciuban látta ő képviselve az elfajzott pápaságot. E pápa, ki egyházi hivatalokat áruba bocsátott, szellemi fegyverekkel visszaélt világi czélokra s ellensége volt a ghibellinségnek, — lón legsúlyosabban ítélve el Dante által. „Azért könyörgök én a legmagasb szellemhez, hogy fordítsa szemét ama hely felé, honnan a vastag gőz emelkedik föl, hogy elsötétítse az igazság napfényét, hogy még egyszer égjen haragja a templom kufárai fölött, — a templom, mely csoda és mar-

tyrság által emelkedett fel.” És majd maga az apostol fejedelem (Péter) szól az ég elborulása között: „A ki az én székemen merészkedik ülni a földön, az én székeimen, melyen most nincs jelen az istennek fia, az csinált az én ravatalomból egy clovakat — a vérnek és rothadásnak, mely fölött ujjongott ott alant az elfajzott, a ki innen lebukott. Nem akartuk mi a keresztyénség egy részét a mi utódaink jobbán és a más részét halján látni, sem azt, hogy a kulcsok, melyek nekem adatnak át, jegyül szolgáljanak és háborút vezessenek — keresztyének ellen; és nem akartam én azt, hogy az én képem pecsétül szolgáljon a megvásárolt és hazug privilegiumok számára.... Pásztoröltönyökben mutatkoznak a rabló farkasok a mezőn: oh, istennek boszuja, miért hallgatsz.”

Ez erőteljes s erkölcsileg is fontos szavaiból Dantenak azt következtették, hogy ő is egy előfutárja volt a reformationnak; és valóban az volt, — nem a dogmákat, de a moralt tekintve. Nem vonta kétségbe, hogy a pápa az egyház feje, hogy péter utódja —, de a pápaság jelentőségét egészen a szellemi és morális alapra kívánta fektetni.

A divina comoedia egyháza vallás-erkölcsi egyház, és a császárság — egy moral-politici állam.

Dante pokla egy sötét völgy, mely tölcseralakulag süllyed a földközép pontjára. Ez egy ország, hol összehalmozva van minden szörny és iszony, melyet valaha ezen föld magán hordott. A történelemből és a természetből egyiránt. Mindaz, mi valaha egy megátkozott emléket hagyott maga után... Azután egy kerek nyílás következik, hol a csillag egy sugarára — eloszlanak a pokol alakjai. Egy sziget hegy lábánál bukkanunk fel az antipodeseknél, hol az „aláfelé” már „fölfele” lesz.

Itt van Dante tisztító tüze. A látkör itt már szélesedik. Képek merülnek fel a természetből, Itáliaország és pásztoréletéből. E képek homéri naivságot hordnak magukon. Az éji csillagfény, a hold felkelte, a pirkadó reggel színváltozata, keletmosolygása a reggeli csillagban, a madarak hajnali éneke lombusogástól kísérvé; — aztán a tavaszi lég, a szingazdag völgy és napsugár; — majd az éji erdő, az esti órakongás, mely a vándort a bucsura emlékezteti, — mind-mind kettős ingert kapnak, a mint az utazó az előbbi hely sötétségéből ide érkezik. Itt is találkozhatni a meghaltak szellemeivel; de ezek nem a pokol szellemei, — ezeket élteti a remény.

Dante paradicsomát a ptolemaeusi világrendszer sphaeraiban kell, hogy keressük. E világssystem nagyon is megfelel a költői phantasziának. Mert e világrendszer eredménye a görög szép alakoktól uralt természet philosophiának.

Itt a paradicsomban az alakok mind inkább-inkább enyésznek. A pokolban egy chaossa van az alakoknak. A paradicsomban találja az utazó könyörület és félelem, küzdelem és remény után az — ismeretet és a szeretetet. A purgatorium egy vándorutazáshoz volt hasonló — Róma felé, hol „maga Kristus is római”, — a paradicsom pedig maga a szt. város. Az igaz Róma. Itt üli a költő áhitatos elragadtatásban ünnepét a hit titkainak, körül sugározva fénytől, s körülhalmozva az orgona hangjától. Itt jelennek meg neki Péter apostól, Benedek, Damiani, Bonaventura, Bernhard és mások; itt hallszanak időről időre éles elmű hitfeltegetések és próphétai szózatok, míg — végül — ének és hang elhangzik, képek és alakok elenyésznek s egy legmagassabb titokba való néma elmélyedéssel végződik — a divina comoedia.

—r-t.

HIRDETMÉNYEK.

(32)

1-3

Tisztességes állásu **Egyének** ügynökséget vállalhatnak könnyen elárúsítható **ezikkek**re előnyös feltételek mellett. Ajánlatokat F. M. 24 jegy alatt elfogad bérmentve e lapok kiadó hivatala.

(34)

1-1

Dicséret és köszönet ORLICÉ R.

mennyiségtan tanár urnak, az ő kitűnő játszma utasításáért, melylyel én egy meglehetősen nyeménnyel tettem.

N.-Várad.

Martovits J.
számartató.

A játszma utasítás iránti tudakozódásokra Orlicé R. tanár ur Berlinben, Wilhelmstrasse 5. rögtön és ingyen válaszol.

(37)

1-2

küldi meg — bérmentes megkeresés után mennyiségtan tanár

ORLICÉ R.

(Berlin, Wilhelmstrasse 5.)

legújabb nyereményi lajstromát,

(nem előfizetés után, mint sok más névtelen csaló, kik hirdapok útján akarják a közönséget tévútra vezetni) és magyarázatát tudományilag elősmert és általánosan szerencsésnek talált jutri módszerének.

Egy próbát ajánlhatunk olvasóinknak.

D. R.

(31)

1-5

Cséplő-gépek,

kézi, húzó, emelő, víz és gőzkezelésre alkalmazhatók, 120 frtal feljebb Bécsig bérmentes küldéssel kaphatók:

Mayfarth F. és társa gyárában
Frankfurtban.

Rajzok, és leírásokkal kívánatra ingyen szolgál.

(17)

5-*

Legújabb törvénykezési munkák.

Kaphatók Witich J. könyvkereskedésében Maros-Vásárhelyt.

A Telekkönyvi Rendtartás.

és az erre vonatkozó törvények és rendeletek magyarázata tekintettel *Irdélyre*

irta Ziliinszky Imre Ára 2 frt 40 kr.

Az új szolgabírói hivatal.

kézikönyve

megyei tisztviselők, ügyvédek, jegyzők, és községi elöljárók használatára. Ára 2 frt,

Birtokrendezési eljárás

az ország erdélyi részében ára 40 kr,

Kolozsmegye-gyalui egyesbirája

által

a községi elöljáróságok részére kiadott

UTASÍTÁS

községi bíróságokhoz utasított ügyek tárgyalása és kezelése tárgybani.

mintákkal,

Ára 20 kr. — Postánküldve 26 kr.

Törvényezik a községek rendezéséről Ára 40 kr.

1865/8-ik évi országgyűlési Törvényezik.

Hivatalos kiadás. 8-adrét. Nagybetűs kiadás. 2 frt. Vásonba kötve jelvényekkel 3 frt. Ugyanaz hivatalos zsebkiadásban fűzve 2 frt. Csinos váson-

kötésben jelvényekkel 2 frt 80 kr.

1869-ik évi Törvények gyűjteménye. Hivatalos 8-adrét-kiadásban ára fűzve 1 frt 10 kr., kötve jelvényekkel 2 frt. Hivatalos zsebkiadásban fűzve 1 frt 20 kr., kötve jelvényekkel 2 frt.

1870-ik Törvények gyűjteménye. Hivatalos diszes zsebkiadás, ára fűzve 1 frt 40 kr., kötve jelvényekkel 2 frt. Hivatalos 8-adrétű nagybetűs kiadás. Ára fűzve 1 frt 20 kr., kötve jelvényekkel 2 frt.

1871-ik Törvények gyűjteménye. Hivatalos 8-adrét nagybetűs kiadás, ára 2 frt 50 kr. Diszes kö-

tésben jelvényekkel 3 frt 50 kr. Hivatalos zsebkiadás. Ára 2 frt 80 kr. Diszes kötésben jelvényekkel 3 frt 60 kr.

1872-ik Törvények gyűjteménye. Hivatalos 8-adrét kiadás 1 frt 20, kr zsebkiadás 1 frt 20 kr.

1872-iki Rendeletek tára. Hivatalos kiadás. Hatodik folyam. Előfizetési ára 50 ivnek Pesten 3 frt. Postán bérmentve 3 frt 80 kr.

A belyeg- és illetéktörvények és szabályok. A legújabb időkig kiegészített hivatalos kiadás. Ára 2 frt. Kötve 2 frt 80 kr.

Törvény és községek rendezéséről. Magyarázó jegyzetekkel. Nyolczadrét-kiadás. Ára 1 példánynak 40 kr.

Telekkönyvi oktató.

Irtá Ürmösy Boldizsár Ferencz.

2-ik javított kiadás. Ára 80 kr.

Községi Kalauz

vezérkönyv község- és körjegyzők, községbirák, elöljárók, s képviselők használatára.

Számos jegyzetekkel és gyakorlati irománypéldákkal, 2-ik a legújabb rendeletekkel bővített kiadás.

Irtá: Tóth Lajos. Ára 4 frt.

Magyar Önügyvéd,

gyakorlati tanácsadó és utmutató a polgári életben előforduló jogügyletek elintézésére, jogügyleteket tárgyzó okiratok és beadványok magyar és német szövegű iromány példával ellátva, minden osztálybeliek használatára. Ára 2 frt 40 kr.

Irtá: Tóth Lajos.

Községi közigazgatás vagyonkezelés és számadások kézikönyve.

Irtá: Tóth Lajos.

2-ik javított kiadás.

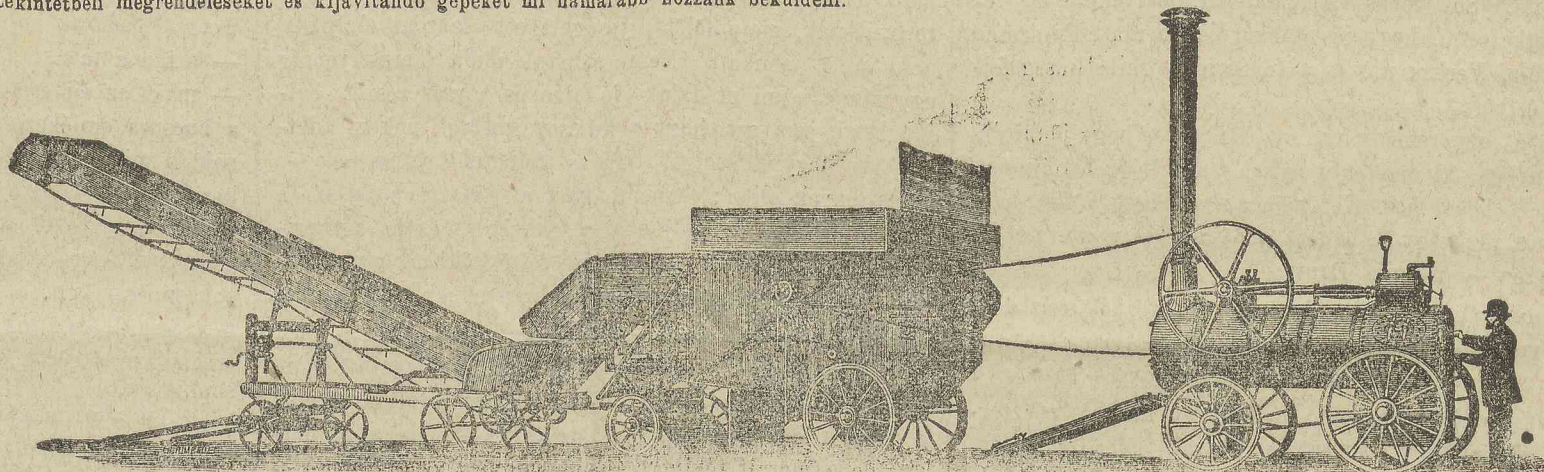
Ára 2 frt 50 kr.

A m. k. belügyminisztertől, a jegyzői szolgálatra készülőknek ajánlva.

ROBEY & Comp. LIMITED.

Iroda: Pesten, üllői-ut 1. szám.

Ezennel van szerencsénk a n. é. gazdalközönség és iparos urak tudomására juttatni, miként ujjonnan felszerelt műhelyeinkben, mindennemű gépjáratásokat elfogadunk és bármilyféle a gépészeti szakmába vágó munkákra vállalkozunk, melyekre vonatkozó megrendeléseket legpontosabban és leggyorsabban végrehajtani első kötelességünknek fogjuk tartani. Hogy azonban gőzgépek és cséplő gépek javításokkal május és júniusban tulhalmozva ne legyünk, kérjük az e tekintetbeli megrendeléseket és kijavítandó gépeket mi hamarabb hozzánk beküldeni.

Együttal bátorkodunk az igen tisztelt venni szándékozóknak különös figyelmükbe ajánlani, mivel már eddig is számos megrendelésünk vannak, az országszerte legjobb hirben álló

Patent vasrámás gőzcséplőgépeinkre

és mivel igen valószínű, hogy később megrendelésekkel túl leszünk terhelve, kérjük erre vonatkozó megrendeléseket, ép úgy juhmosásra alkalmas szivattyukra, sorvető-, kazáló- és cséplőgépekre, kazalrakó-gépekre, lógereblyékre stb.

minél előbb kezeinkhez juttatni, hogy azokat a szokott pontossággal még jóval ez időny előtt szállíthassuk. Dúsan felszerelt raktárunk meglátogatása végett ezennel tiszteletteljesen meghívjuk a n. é. gazdalközönséget és kívánatra szívesen szolgálunk ingyen képes leírásokkal és árjegyzékekkel.

A bécsi kiállításon Robey & Comp. Limited a pesti cég főnöke által Szekrényessy Kornél ur által lesz képviselve, ki bármily tudósításokkal és tanácsokkal szívesen fog szolgálni. Levelek vagy Pestre üllői-ut 1-ső szám alá intézendők, vagy Szekrényessy Kornél urhoz Bécsbe, Wandl szállodába (Petersplatz).

Nyomtatta Imreh Sándor Maros-Vásárhelyt, az ev. ref. főiskola gyorssajtóján 1873.